

Muligheter for vekst i reiselivet på Bjorli gjennom realisering av nye prosjekter

Innledning

Bjorli er et lite turiststed i Oppland fylke lengst nord i Gudbrandsdalen, midt mellom Åndalsnes og Dombås. Bjorli består i dag hovedsakelig av hytter og har én stor reiselivsaktør, Bjorli Skisenter. Gjennom en lengre periode har hotellene ved destinasjonen blitt lagt ned og aktiviteten på skistedet har, i motsetning til andre liknende destinasjoner i Innlandet og i resten av Norge, stått på stedet hvil. Av den grunn mobiliseres det til ny giv på Bjorli og i førersetet sitter Bjorli Utvikling AS og Lesja kommune. Ambisjonen for «nye Bjorli» er å utvikle en ledende skiresort og et helårs reisemål som er bærekraftig i alle aspekter av ordet og som bidrar til lokal verdiskaping, samt gir nye arbeidsplasser i lokalsamfunnet.

Bjorli Utvikling AS har bedt Menon om en analyse av potensialet for økt verdiskaping og sysselsetting i reiselivet på Bjorli gjennom realisering av nye reiselivssatsinger. Vi har beregnet verdiskaping og sysselsetting fram mot 2030 tilknyttet de nye prosjektene og tiltakene Bjorli Utvikling AS ønsker å realisere, basert på deres anslag for fremtidig omsetningsvekst. Vi har også gjort framskrivninger av det «eksisterende» reiselivet, til sammenlikning. I tillegg til verdiskaping og sysselsetting i reiselivet på Bjorli, beregner vi også ringvirkninger hos underleverandører både lokalt og nasjonalt, som reiselivsnæringen legger grunnlag for.

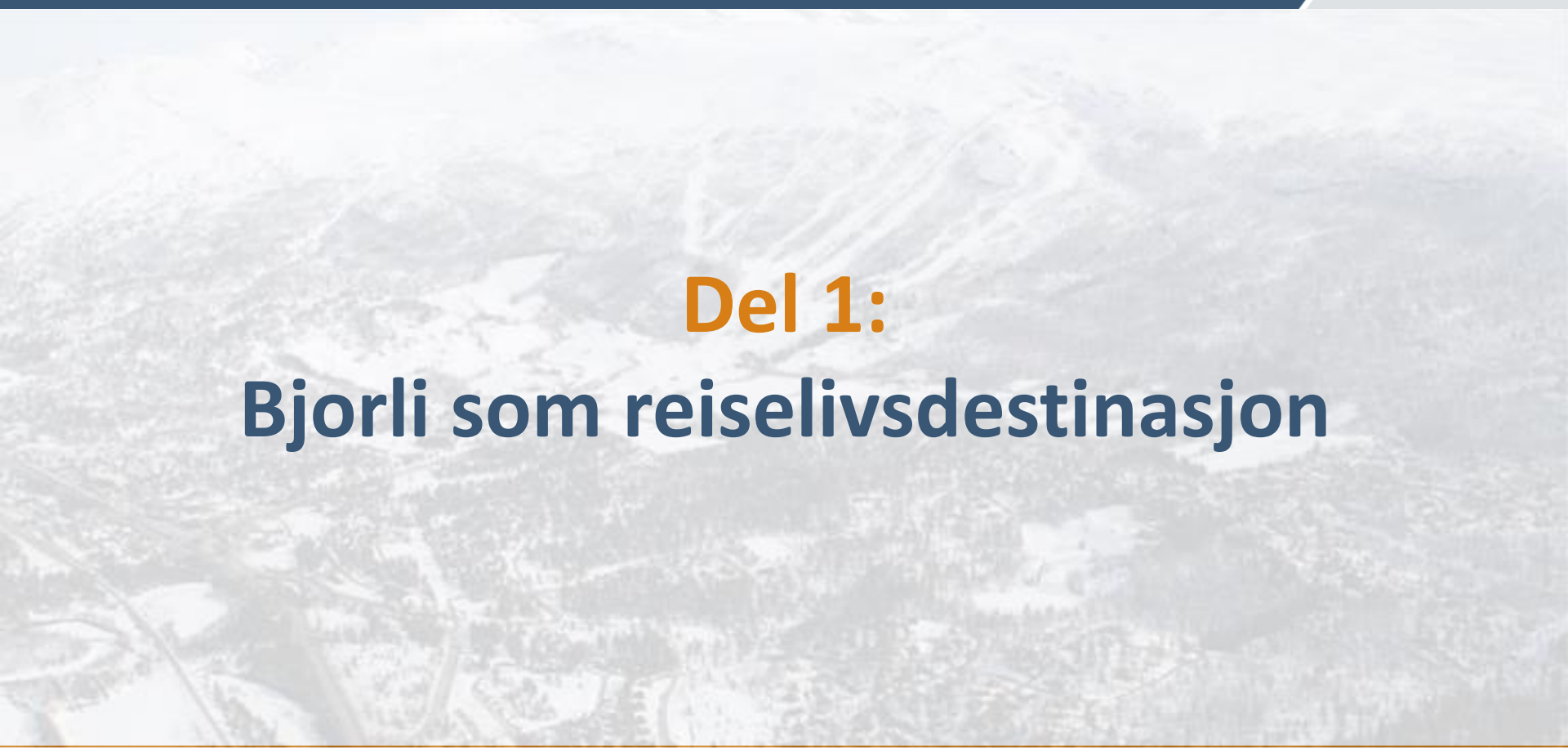
Historiske tall for omsetning, verdiskaping og sysselsetting er basert på regnskapene til rapporteringspliktige reiselivsforetak. Enkeltpersonsforetak er dermed ikke inkludert. Beregningene av fremtidig verdiskaping og sysselsetting er basert på Bjorli Utvikling AS sine kalkyler og anslag for fremtidig omsetning. Reiselivsnæringen er en konkurranseutsatt næring og alle anslag for fremtidig utvikling er derfor beheftet med betydelig usikkerhet.

Foto: Bjorli Skisenter

Rapporten inneholder følgende deler:

- **Del 1:** Bjorli som reiselivsdestinasjon
- **Del 2:** Historisk og fremtidig utvikling i reiselivet på Bjorli
- **Del 3:** Modellforklaring
- **Del 4:** Vedlegg - historisk tallgrunnlag 2009-2019

Del 1: **Bjorli som reiselivsdestinasjon**

Om reiselivsnæringen på Bjorli

Bjorli er et lite sted i Innlandet fylke ikke langt fra fylkesgrensen mot Møre og Romsdal. Destinasjonen ligger 574 meter over havet midt mellom Åndalsnes og Dombås langs E136.

Bjorli er først og fremst en vinterdestinasjon og ofte omtales som «snøsikre Bjorli». Det er ikke uten grunn for Bjorli Skisenter, med 11 nedfarter og 6 heiser, er hvert år et av skisentrene som åpner først og skisesongen strekker seg opp mot 6 måneder, fra starten av november til slutten av april. På sommerstid er destinasjonen et godt utgangspunkt for å oppleve flott og spektakulær natur. Tilreisende kan gå turer langs elva Rauma, i skogen eller ta turen til Lesjaskogvatnet. Bjorli er også et godt utgangspunkt for turer i fjellet, med lett tilgang til store vidder og høene i nasjonalparkene Dovrefjell, Sunndalsfjella og Reinheimen. For å oppleve bratte og luftige fjell er Romsdalen, Trollveggen og Trollstigen lett tilgjengelig.

Til tross for dette henger Bjorli etter hva gjelder vekst i antall tilreisende sammenliknet med andre naturbaserte reiselivsdestinasjoner. Reiselivstilbudene er få og det er laber interesse for å drive næring på Bjorli. Det er derfor ønskelig å få fart på næringsaktiviteten igjen og det legges opp til en storstilt utvikling av Bjorli som skiresort og helårs reisemål. Med dette som formål ble Bjorli Utvikling AS etablert i 2019. Bak selskapet står et 60-talls lokale investorer med hovedsakelig tilknytning til Lesja, Åndalsnes, Molde og Ålesund. Lesja kommune er både aksjonær i selskapet og har gitt tilskudd til utviklingsarbeidet som er igangsatt. Planprogrammet for en ny områdereguleringsplan for store deler av Bjorli ble i midten av september godkjent av Lesja formannskap.

Foto: fokus.foto.no

Bransjene i reiselivsnæringen

Det er fem bransjer som utgjør det vi vanligvis definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt på stedet, mens tilgjengelighetsbransjene har mer en infrastrukturefunksjon ved å legge til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

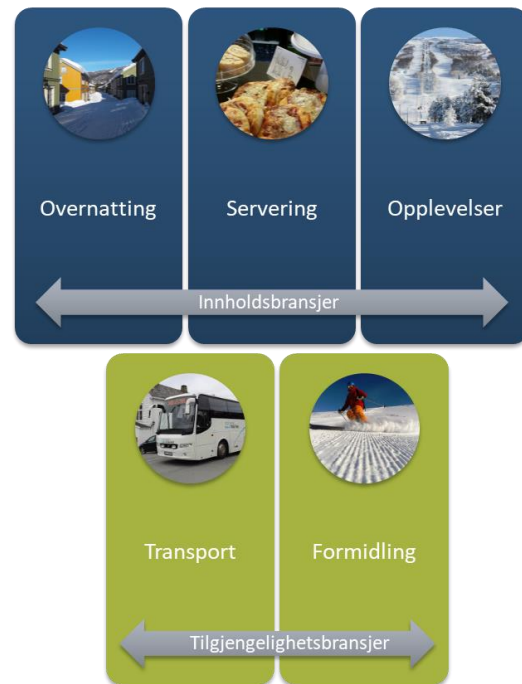
Servering – omfatter typisk restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.

Overnatting – består av hoteller, pensjonater, moteller, campingplasser, vandrerhjem, ferieleiligheter, turisthytter og annen overnatting.

Opplevelser – inneholder alle aktiviteter som man kan tenke seg en turist kan benytte når denne er på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøyles- og temaparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser.

Transport – omfatter bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, kyst- og lufttrafikk med passasjerer, innenlandske kyststruter med passasjerer og turbiltransport.

Formidling – består av aktører som reisebyråer, turistkontorer, reisearrangørvirksomhet, guider og reiseledere.

Eksempler på større bedrifter på Bjorli per bransje i reiselivsnæringen

- Bjorliheimen Hotell og Møtesenter AS
- Bjorli Vintercamping AS
- Bjorli Camping AS

Overnatting

- Heiskroa Bjorli AS
- Driftige Damer AS

Servering

- Bjorli Skisenter AS
- Gudbrandsdalsmusea

Opplevelser

- Lesja Bilruter

Transport

- Lesjaskogvatnet Turistsenter AS

Formidling

Del 2:

Historisk og fremtidig utvikling i reiselivet på Bjorli

Reiselivsnæringens omsetning har stått på stedet hvil de siste 10 årene

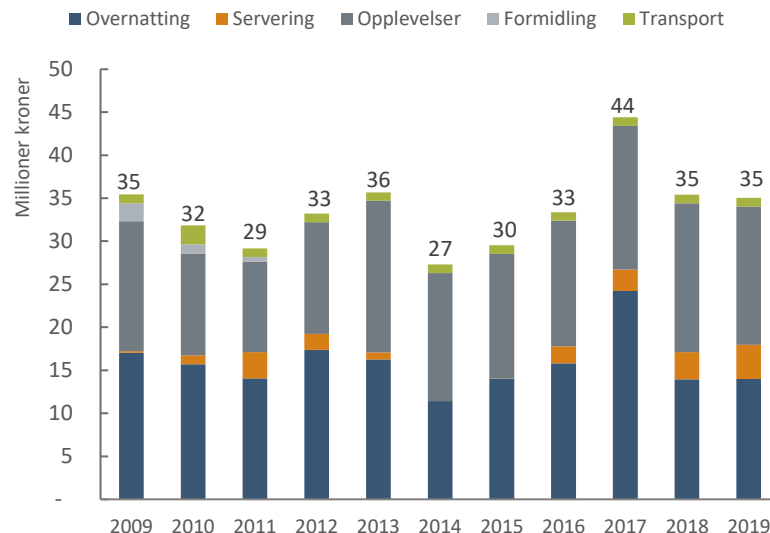
Bjorli kjennetegnes ved en betydelig og økende hytteturisme. Antall hytter har økt med over 350 hytter de siste 10 årene og hyttebestanden utgjør 2 150 hytter i skrivende stund. Den tradisjonelle reiselivsnæringen har derimot stått på stedet hvil i samme periode. Overnattingsbransjen i kommunen har båret preg av nedleggelser, konkurser og omgjøring fra varme til kalde senger. I 2019 var det ett hotell i kommunen, Bjorliheimen, og tre campingplasser, Bjorli Vintercamping, Bjorli Camping og Lesjaskogvatnet Camping. Bjorliheimen gikk konkurs i 2016, men startet opp igjen året etter. Bjorli Hotell gikk konkurs i 2011, mens Bjorli Apartement Hotell og Bjorligard Hotell omgjorde sine varme senger til fritidsleiligheter som ble solgt i 2017, derav den kraftige omsetningsveksten dette året.

Omsetningen innen opplevelsesbransjen har holdt seg relativt stabil de siste 10 årene. I 2019 var opplevelser den største bransjen og stod for om lag halvparten av omsetningen i reiselivsnæringen. Bransjen består av to selskaper, Bjorli Skisenter som stod for 80 prosent av bransjens omsetning og Gudbrandsdalsmusea som stod for de resterende 20 prosentene.

Servering har siden 2009 vært den minste innholdsbransjen. I 2019 besto bransjen av to aktive selskaper, Heiskroa og Driftige Damer.

Omsetning i reiselivsnæringen i Lesja kommune (millioner kroner) 2009-2019.

Kilde: Menon

Bjorli Utvikling AS planlegger følgende nye prosjekter frem til 2040:

- Nytt hotell med 200 senger
- Utleie av 1 250 «varme» senger
- Videreutleie av 833 «kalde» senger

Overnatting

- Nye tilbud i hotellet, sentralbygget og på fjellet

Servering

- Nytt skitrekk og nedfarter i to nye områder
- Utleie av ski og sykler
- Nytt aktivitetstilbud, eks. klatrepark

Opplevelser

- Bygg og salg av 500 leiligheter
- Bygg og salg av 500 hytter

Fritidsbolig

- Nye butikker i sentralbygget

Varehandel

Samlet skal det investeres 4 milliarder kroner på Bjorli i perioden 2020-2040

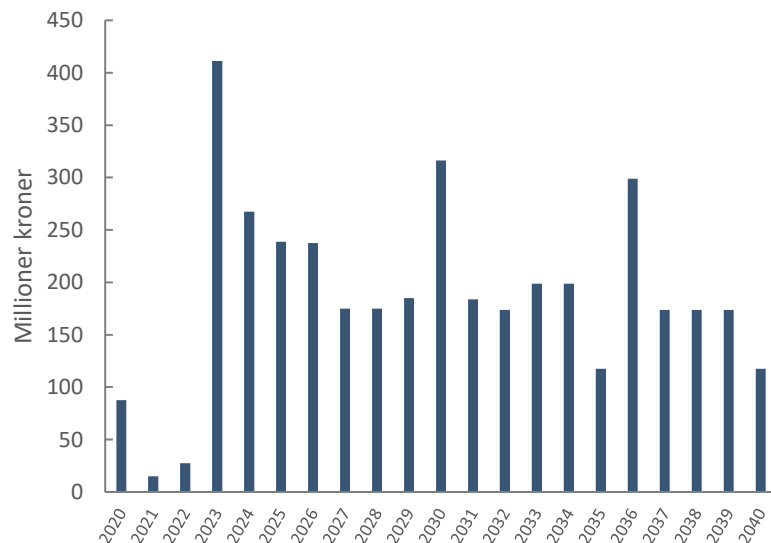
Bjorli Utvikling AS ønsker å realisere flere nye prosjekter på Bjorli de neste 20 årene. Det er utarbeidet en masterplan 2040 som viser at det skal bygges 5 000 senger fordelt på hotell, leiligheter og hytter. Det skal i tillegg bygges en fjellandsby/sentralområde med rundt 1 000 senger, samt et serveringstilbud, aktivitetstilbud butikker, velkomstlodge, næringsarealer og parkering. Dagens skitrekk skal utvides med trekk og nedfarter i to nye områder.

For å kunne realisere de nye prosjektene kreves det store investeringer på Bjorli. Planene viser at det samlet skal investeres nærmere 4 milliarder kroner i kommunen gjennom perioden 2020-2040. Figuren til høyre viser investeringsprofilen over de 20 kommende årene.

Tidsaspekt for investeringene til Bjorli Utvikling AS:

- Åpning av nytt hotell sommeren 2023
- Åpning av nytt skitrekk til Bjorlitoppen høsten 2023
- Åpning av byggetrinn 1 i Sentralområdet sommer/høst 2023, med utbygging av videre byggetrinn i 2030 og 2036
- Hyttetomter selges sommer/høst 2022 med bygging og innflytting fra sommer/høst 2023. I gjennomsnitt planlegges det å bygge 27 nye hytter årlig fra 2023 til 2040.
- Første leilighetsbygg kan selges sommer/høst 2022 med innflytting sommer/høst 2023. I gjennomsnitt planlegges å bygge 28 nye leiligheter årlig fra 2023 til 2040.

Bjorli Utviklings investeringsprofil på Bjorli fra 2020 til 2040. Faste 2020 kroner (millioner kroner). Kilde: Menon og Bjorli Utvikling AS

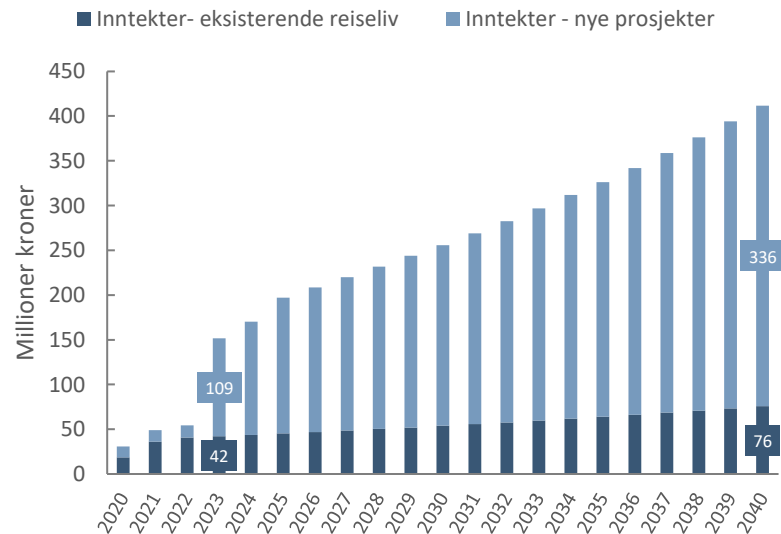

Realisering av nye prosjekter kan over firedoble omsetningen i 2040

Det er knyttet betydelig usikkerhet til hvordan det eksisterende reiselivet på Bjorli vil utvikle seg fremover. Tiltak og restriksjoner som følge av korona har bidratt til å redusere reiselivsaktiviteten fra norske og utenlandske gjester, samt lokalbefolkningen. Basert på Menons prognoser for reiselivsnæringen nasjonalt og samtaler med lokale aktører i kommunen har vi anslått at de eksisterende reiselivsaktørens omsetning på Bjorli vil beløpe seg til 19 millioner kroner i 2020 og 36 millioner kroner i 2021. Fra 2022 til 2030 legger vi til grunn et normalt aktivitetsnivå og benytter gjennomsnittlig vekst de siste 10 årene for Innlandet på 5 prosent og justerer for inflasjon. Vi beregner dermed at omsetningen i 2040 vil vokse til 76 millioner kroner.

De nye satsningene i reiselivet på Bjorli kan imidlertid øke omsetningen betydelig i årene fremover. De planlagte investeringene vil trolig øke destinasjonens attraktivitet med et utvidet overnattings-, serverings-, opplevelsese-, og handelstilbud. Dette kan bidra til å tiltrekke flere turister til kommunen, og at dagens tilreisende blir lenger og bruker mer penger. På den måten kan investeringene gi økt omsetning for reiselivsnæringen og tilknyttet virksomhet. Ved å realisere de planlagte prosjektene anslår Bjorli Utvikling AS at investeringene kan gi 109 millioner kroner i meromsetning i 2023 og øke til 336 millioner kroner i 2040. Samlet anslås det at inntektene fra den eksisterende reiselivsnæringen og de nye prosjektene vil beløpe seg til 412 millioner kroner i 2040.

Forventet utvikling i inntekter på Bjorli basert på eksisterende reiseliv og drift av nye prosjekter. 2020-2040, faste 2020 kroner (millioner kroner). Kilde: Menon og Bjorli Utvikling AS

Opplevelsesbransjen har i snitt stått for 70 prosent av den årlige verdiskapingen i reiselivsnæringen i Lesja kommune siden 2009

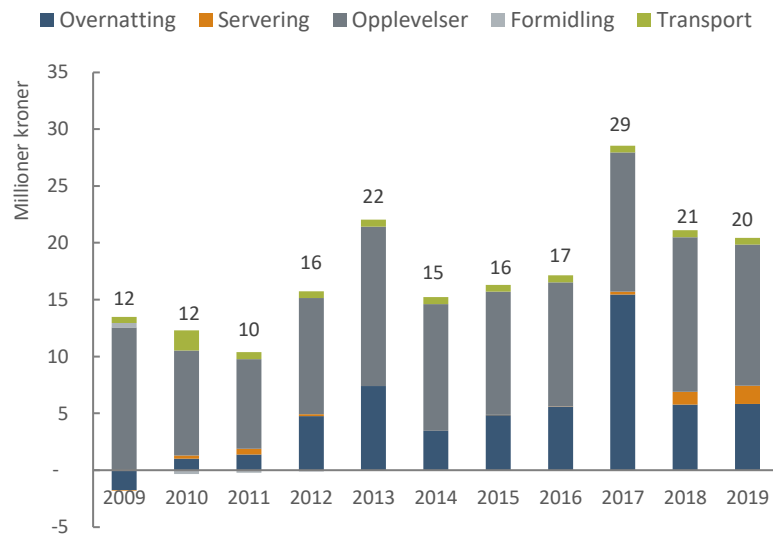
Verdiskapingsutviklingen i reiselivsnæringen på Bjorli har svingt fra år til år, men har hatt en underliggende positiv verdiskapingsvekst. Reiselivet har gått fra 12 millioner kroner i verdiskaping i 2009 til 20 millioner kroner i 2019. Opplevelsesbransjens verdiskapingen har ligget relativt stabilt og har i gjennomsnitt stått for 70 prosent av den samlete verdiskapingen i reiselivsnæringen i Lesja kommune siden 2009. Overnattingsbedriftene har gått fra en negativ verdiskaping i 2009 til en verdiskaping på nærmere 6 millioner kroner i 2019.

Verdiskaping er den verdipøkning en vare eller tjeneste får i hvert ledd i verdikjeden, og defineres som salgsinntekt (omsetning) fratrasket produksjonskostnad. Det betyr samtidig at bedriftenes verdiskaping tilsvarer summen av lønnskostnader og EBITDA (driftsresultat før renter, skatt, av- og nedskrivninger).

Verdiskaping er et godt størrelsesmål av to grunner. For det første unngår man dobbelttelling av varer og tjenester, noe som gjør det meningsfylt å sammenlikne verdiskaping på tvers av næringer. Dessuten gir verdiskaping et godt bilde på den samfunnsmessige avkastningen av næringsvirksomheten. Det skyldes at verdiskapingen viser hvor mye som blir igjen til å lønne de viktigste interessentene i næringen, det vil si de ansatte gjennom lønn, kommunene og staten gjennom inntektsskatt, arbeidsgiveravgift og selskapsskatt, kreditorene gjennom renter på lån, og til slutt eierne gjennom overskudd etter skatt.

Verdiskaping i reiselivsnæringen i Lesja kommune (millioner kroner) 2009-2019.

Kilde: Menon

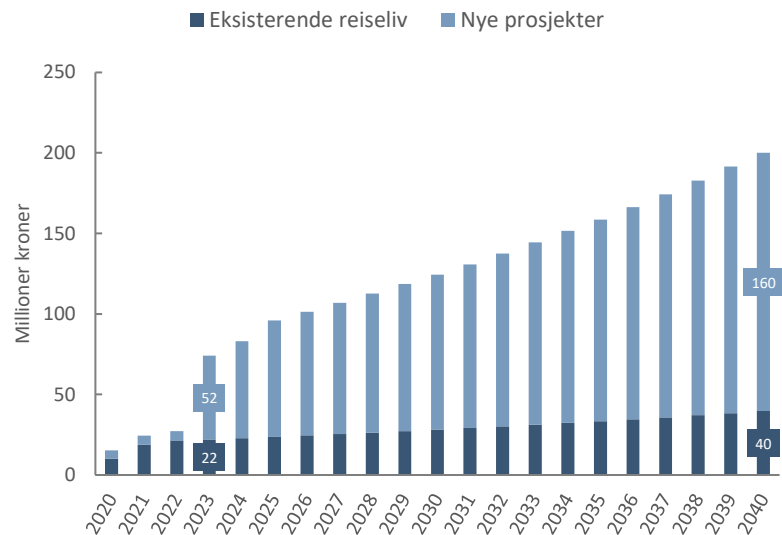
Realisering av nye prosjekter kan øke verdiskapingen i 2040 med 160 millioner kroner

Videre beregner vi effektene det eksisterende reiselivet og de nye prosjektene har på verdiskaping og sysselsetting gjennom hele verdikjeden de neste 20 årene. Vi benytter Menon sin ringvirkningsmodell, ITEM. Menon sine anslag for omsetning tilknyttet eksisterende reiseliv og Bjorli Utvikling AS sine anslag tilknyttet nye prosjekter legges til grunn i beregningene. For en nærmere beskrivelse av modellen se side 23. I første omgang ser vi kun på de direkte verdiskapingseffektene den eksisterende reiselivsnæringen og de nye prosjektene, legger grunnlag for i Lesja kommune. Figuren viser at den eksisterende delen av reiselivet tilsvarer en verdiskaping i kommunen på 22 millioner kroner i år 2023. I 2040 beregnes verdiskapingen til 40 millioner kroner, gitt 5 prosent årlig vekst og 1,5 prosent årlig inflasjon.

Driften av de nye prosjekter Bjorli Utvikling planlegger legger også grunnlag for en betydelig verdiskaping på Bjorli fremover. Samlet anslås det at driften gir 52 millioner kroner verdiskaping i 2023 og 160 millioner kroner i 2040. Dette innebærer at verdiskapingen på Bjorli blir 4 ganger høyere i 2040 med de nye prosjektene enn det ville vært med kun den eksisterende delen av næringen. Således blir reiselivet en langt viktigere næring i Lesja kommune i årene som kommer.

I beregningene har vi lagt til grunn en antakelse om at verdiskapingen vil utvikle seg i takt med omsetningen, det vil si at verdiskaping per omsetningskrone per bransje holder seg likt i perioden.

Utvikling i verdiskaping fra det eksisterende reiselivet og drift av nye prosjekter på Bjorli, 2020-2040. Faste 2020 kroner. Kilde: Menon

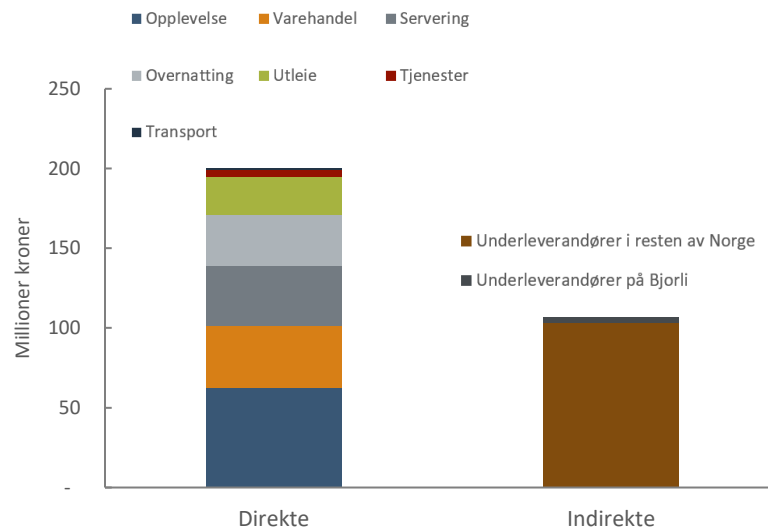

Ringvirkninger hos innenlandske underleverandører utgjør til sammen 106 millioner kroner i verdiskaping i 2040

Videre viser vi til venstre i figuren hvordan verdiskapingen avledet av det eksisterende reiselivet og driften av de nye prosjektene i år 2040 fordeler seg mellom ulike bransjer. Bjorli Utvikling planlegger nye opplevelsestilbud i kommunen, i form av et nytt skitrekk med flere nedfarter, et nytt aktivitetstilbud, samt utleie av utstyr som ski og sykler. Det gjør at den direkte verdiskapingen er høyest innen opplevelser i 2040, med 63 millioner kroner, som utgjør om lag 30 prosent av de skapte verdiene. Vi beregner videre at verdiskaping avledet av overnattingsbedriftene i form av hotell, camping og utleie beløper seg til 56 millioner kroner i 2040. Verdiskaping avledet av varehandel og servering utgjør omtrent like mye, med rundt 40 millioner kroner.

I tillegg til direkte verdiskaping, beregner vi drøyt 106 millioner kroner i indirekte verdiskaping hos reiselivsrelaterte bedrifters leverandører og deres underleverandører. Vi beregner at drøyt 4 millioner kroner av dette vil være hos lokale underleverandører. Eiendom og forretningsmessig tjenesteyting er eksempler på viktige underleverandørnæringer til reiselivet. Eiendomsselskaper har en særlig viktig rolle som leverandør til overnattingsbransjen. Vår modell finner at de reiselivsrelaterte selskapene på Bjorli i all hovedsak benytter leverandører utenfor kommunen og derfor tilfaller de indirekte effekter hovedsakelig nasjonalt.

Direkte verdiskaping avledet av det eksisterende reiselivet og drift av nye prosjekter, samt beregnede indirekte verdiskaping (ringvirkninger) hos innenlandske underleverandører, i 2040. Faste 2020 kroner. Kilde: Menon

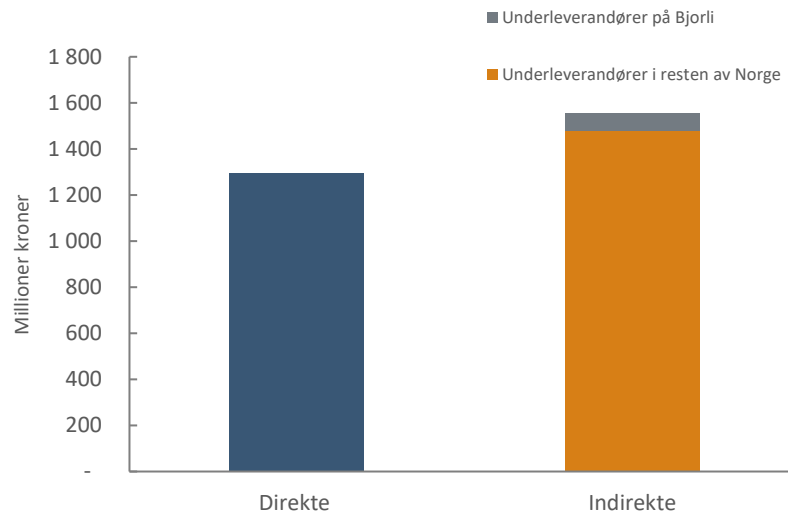
1,4 milliarder kroner i lokal verdiskaping avledet av de samlede investeringene på Bjorli over perioden 2020-2040

De nye prosjektene Bjorli Utvikling planlegger å realisere krever store investeringer, i alt 4 milliarder kroner. I hovedsak skal det investeres i nye bygg, infrastruktur, eiendom og parkeringsfasiliteter. Det er lagt opp til at investeringene skjer i ulike faser og at investeringene dermed svinger fra år til år. Av den grunn har vi beregnet verdiskaping avledet av alle de planlagte investeringer over hele perioden 2020-2040.

Vi finner at direkte verdiskaping avledet av investeringene på Bjorli beløper seg til 1,3 milliarder kroner. Den direkte verdiskapingen tilfaller hovedsakelig bygg- og anleggsbransjen. I tillegg til direkte verdiskaping av investeringene, beregner vi drøyt 1,6 milliarder kroner i indirekte verdiskaping hos bedriftenes leverandører og deres underleverandører. Vår modell finner at bedriftene innen bygg og anlegg på Bjorli i all hovedsak benytter leverandører utenfor kommunen og derfor tilfaller kun 80 millioner kroner av de indirekte effektene lokale underleverandører.

Vi beregner at investeringene som må til for å realisere Bjorli Utviklings nye prosjekter frem til 2040, samlet genererer om lag 1,4 milliarder kroner i lokal verdiskaping (direkte og indirekte) på Bjorli over hele perioden.

Verdiskaping avledet av investeringer på Bjorli (direkte verdiskaping), samt beregnet indirekte verdiskaping (ringvirkninger) hos innenlandske underleverandører, i hele perioden 2020-2040. Faste 2020 kroner. Kilde: Menon

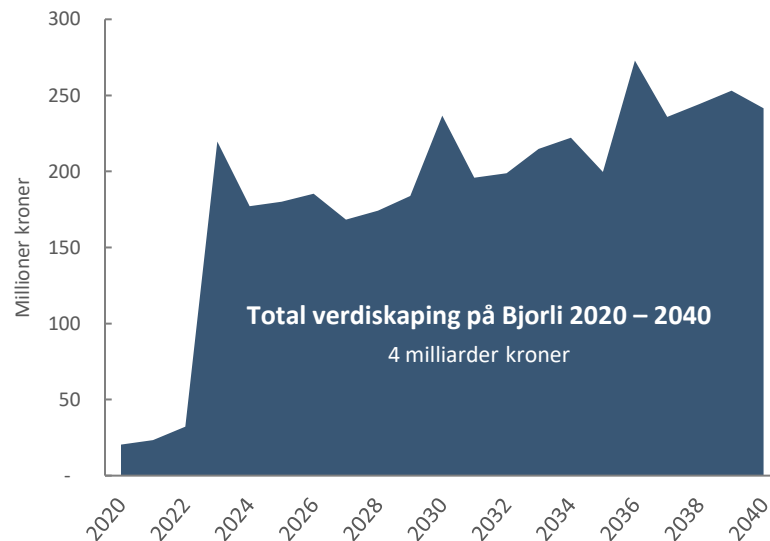

Nærmere 4 milliarder kroner i lokal verdiskaping fra 2020 til 2040

Som tidligere påpekt skapes det verdier på Bjorli gjennom det eksisterende reiselivet, investeringer og drift av nye prosjekter frem til 2040. I tillegg skapes det verdier hos underleverandører og deres underleverandører lokalt og nasjonalt. For å gi et helhetlig bilde av hvordan den lokale verdiskapingen på Bjorli vil utvikle seg gjennom hele perioden fra 2020 til 2040 har vi sammenstilt alle de direkte effektene og de indirekte (kun lokale) i figuren til høyre. Som det fremkommer av figuren er verdiskapingen økende, til tross for at investeringene avtar over perioden. Med andre ord veier verdiskapingen fra driften av nye prosjekter opp for verdiskaping fra avtakende investeringer.

Samlet beregner vi at verdiskapingen lokalt på Bjorli beløper seg til 4 milliarder kroner over 20-årsperioden fra 2020 til 2040, hvilket i gjennomsnitt betyr en årlig verdiskaping i 185 millioner kroner.

Lokal verdiskaping avledet av eksisterende reiseliv, investeringer og drift av nye prosjekter fra 2020-2040. Kilde: Menon

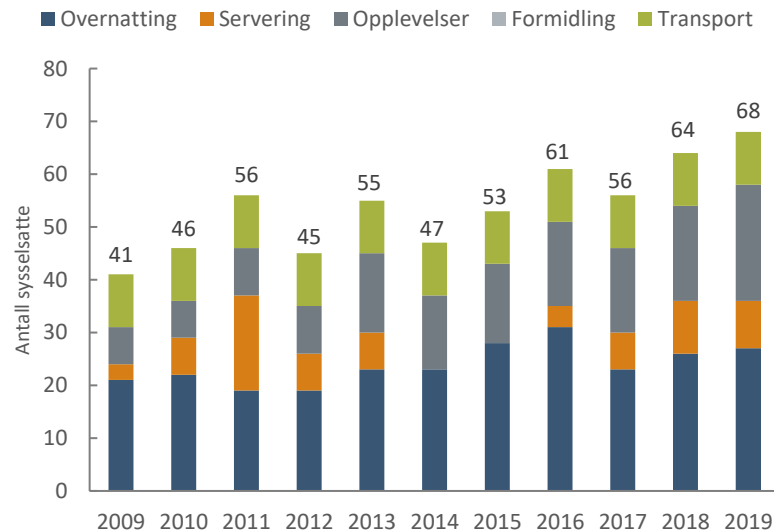
Reiselivsnæringen på Bjorli sysselsatte 68 deltids- og heltidsarbeidere i 2019 – 70 prosent vekst siden 2009

Reiselivsnæringen i Lesja kommune sysselsatte 68 deltids- og heltidsarbeidere i 2019. De sysselsatte fordelte seg relativt jevnt mellom overnatting og servering, med henholdsvis 40 og 30 prosent av arbeiderne i reiselivsnæringen. De resterende 30 prosentene var sysselsatt innen serveringsbransjen og transport.

De siste 10 årene har antall sysselsatte i reiselivsnæringen vokst med nesten 70 prosent, til tross for at omsetningen har stått på stedet hvil. Aller høyest vekst finner vi innen opplevelser. Dette skyldes at Gudbrandsdalsmusea etablerte seg på Bjorli i 2013 med om lag 5 registrerte sysselsatte, siden Bjorli Skisenter har hatt en relativt jevn utvikling i sin sysselsetting. Vi finner også en betydelig vekst innen servering, fra 3 sysselsatte i 2009 til 9 sysselsatte i 2019. Servering er imidlertid den bransjen som har hatt størst svingninger i antall sysselsatte over hele perioden med mange oppstartede og nedlagte bedrifter. De sysselsatte i transportbransjen kjører turbuss for Lesja Bilruter.

Antall ansatte skiller seg fra antall årsverk, da årsverk er en betegnelse på det arbeidet en arbeidstaker kan utføre i løpet av et helt år. Innen bransjene servering, overnatting og opplevelser er differansen mellom antall ansatte og årsverk stor, hvilket skyldes at de nevnte bransjene har en stor andel deltidsarbeid eller sesongarbeid. Det betyr at økningen i antall sysselsatte i reiselivsnæringen ikke tilsvarer en like stor økning i antall årsverk.

Antall sysselsatte i reiselivsnæringen i Lesja kommune, 2009-2019. Kilde: Menon

Realisering av nye prosjekter kan skape 200 flere arbeidsplasser på Bjorli i 2040

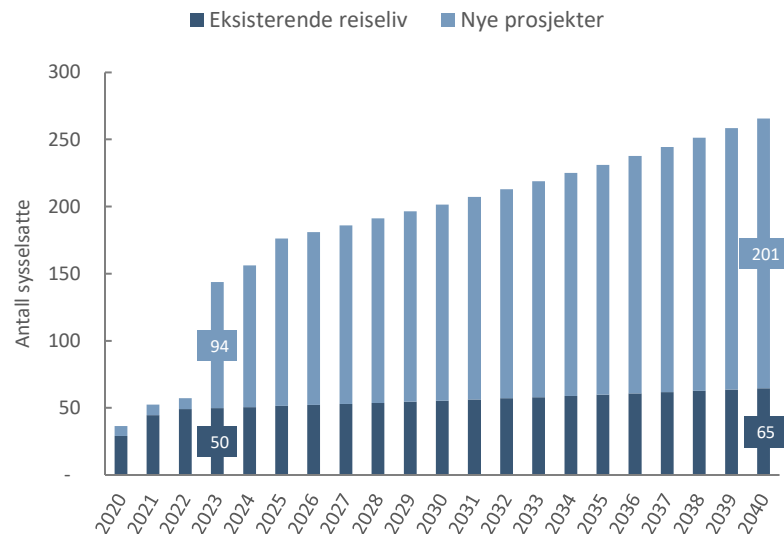
Driften av Bjorli Utvikling AS sine nye prosjekter i kombinasjon med det eksisterende reiselivet vil trolig kunne bidra til å øke sysselsettingen i reiselivsrelaterte næringer i Lesja kommune betraktelig.

I følge våre beregninger vil driften av de nye prosjektene kunne legge grunnlag for rundt 94 sysselsatte i 2023. I de påfølgende årene blir imidlertid flere av prosjektene realisert og utviklet, noe som fordrer en økning i antall ansatte de reiselivsrelaterte næringene. Våre beregninger tilsier at nye prosjekter kan sysselsette 201 personer i 2040, mens det eksisterende reiselivet vil ha 65 sysselsatte, i år 2040. Samlet vil reiselivsrelaterte næringer i Lesja kommune kunne sysselsette omtrent 265 personer i 2040.

I beregningene av fremtidig sysselsetting har vi lagt til grunn en antakelse om 1,5 prosent årlig vekst i arbeidsproduktiviteten, samt 1,5 prosent årlig inflasjon.

I beregningene ligger en implisitt antakelse om lik gjennomsnittlig stillingsbrøk. Vekst i reiselivet medfører ofte at man kan opprette flere heltids- og helårsstillinger, og dette bidrar til å gjøre det mer attraktivt for arbeidstakere å flytte til og etablere seg på stedet. Antall sysselsatte i 2040 vil derfor bli noe lavere enn beregnet her hvis veksten kommer gjennom høyere stillingsbrøker.

Utvikling i antall sysselsatte i det eksisterende reiselivet og ved drift av nye prosjekter i Lesja kommune. 2020-2040. Kilde: Menon

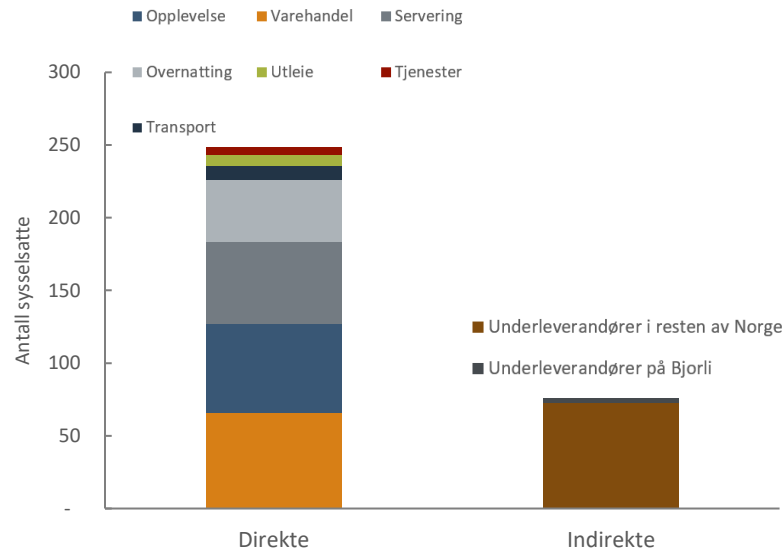
Ringvirkninger hos innenlandske underleverandører utgjør til sammen 75 sysselsatte i 2040

Figuren viser hvordan den beregnede sysselsettingen i det eksisterende reiselivet og i driften av nye prosjekter på Bjorli i 2040 fordeles per bransje. Vi beregner de direkte sysselsatte til omtrent 250 personer, som vist på forrige side, mens ca. 75 personer sysselsettes hos leverandører og deres underleverandører.

Omsetningen i det eksisterende reiseliv og drift av nye prosjekter legger grunnlag for relativt flere arbeidsplasser i selskapene som selger produkter og tjenester direkte til tilreisende og lokalbefolkningen enn hos underleverandørene. Dette skyldes at reiselivsselskaper er mer arbeidsintensive enn underleverandørene; det skapes flere arbeidsplasser per omsetningskrone innen eksempelvis overnatting og servering enn hos eiendomsselskap eller andre vare- og tjenesteleverandører. Flesteparten av de indirekte sysselsatte i den nasjonale verdikjeden jobber og bor i andre deler av landet.

Vi ser imidlertid at forholdet mellom de direkte effektene for verdiskaping og sysselsetting varierer i de ulike bransjene. Opplevelser står for den høyeste andelen direkte verdiskaping, mens det er varehandel som står der for høyeste andelen direkte sysselsetting. Grunnen til dette er at opplevelser har høyere verdiskaping per sysselsatt enn det varehandel har. Videre fordeler sysselsettingen seg relativt jevnt mellom bransjene opplevelser, servering og overnatting.

Sysselsetting avledet av det eksisterende reiselivet og drift av nye prosjekter, samt beregnede indirekte sysselsetting (ringvirkninger) hos innenlandske underleverandører, i 2040. Kilde: Menon

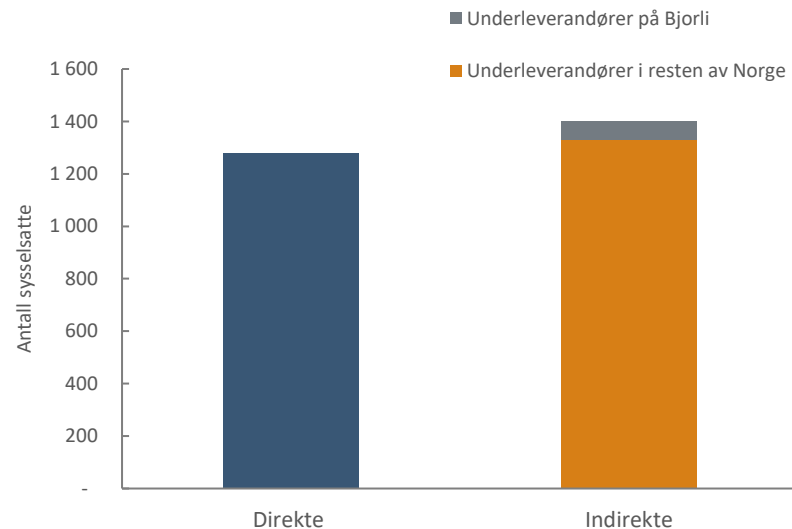
Investeringene genererer store ringvirkninger for sysselsetting lokalt og nasjonalt

For å kunne realisere de nye prosjektene på Bjorli er det behov for et betydelig antall arbeidere i investeringsfasen fra 2020 til 2040. Først og fremst skal det investeres i bygg, infrastruktur og parkeringsfasiliteter, hvilket krever arbeidskraft innen bygg og anleggsbransjen. I likhet med beregningene av verdiskaping avledet av investeringene, velger vi også å se investeringsperioden fra 2020 til 2040 under ett når sysselsettingen beregnes.

Vi finner at direkte sysselsetting avledet av investeringene på Bjorli utgjør 1 280 sysselsatte gjennom hele perioden. I gjennomsnitt vil det være behov for rundt 65 arbeidere hvert år fram til 2040 for å realisere prosjektene. I tillegg til direkte sysselsetting, beregner vi drøyt 1 400 sysselsatte hos leverandører og deres underleverandører. Vår modell finner at bedriftene innen bygg og anlegg på Bjorli i all hovedsak benytter leverandører utenfor kommunen og derfor vil kun 70 arbeidere hos underleverandørene være lokale.

Vi beregner at investeringene for å realisere Bjorli Utviklings nye prosjekter frem til 2040, samlet avleder om lag 1 350 sysselsatte (direkte og indirekte) lokalt på Bjorli over hele perioden.

Sysselsetting avledet av investeringene foretatt på Bjorli (direkte), samt beregnet indirekte sysselsetting (ringvirkninger) hos innenlandske underleverandører, i hele perioden 2020-2040. Faste 2020 kroner. Kilde: Menon

Del 3: **Modellforklaring**

Kommunale og nasjonale ringvirkninger

Ringvirkningsmodeller er bygget ut fra en idé om at en bedrifts inntekt i praksis kan splittes i tre: verdiskaping (lønn og profitt), norsk etterspørsel etter varer og tjenester, og import. Mens import flyter ut av modellen, danner norsk vare- og tjenestekjøp grunnlag for en ny bedrifts inntekt. Det er denne iterative tilgangen som danner «ringene» i modellen.

I analysen av ringvirkninger fra reiselivets eksportaktivitet gjennom verdikjeden har vi benyttet Menons ringvirkningsmodell «Den internasjonale totaleffektmodellen», forkortet «ITEM». Modellen utnytter SSBs kryssløpsmatriser for innenlandsk handel mellom næringer og sektorer til å nøste seg oppover i verdikjeden. For å beregne sysselsettings- og verdiskapingseffekter benytter vi næringsvise forholdstall mellom omsetning, verdiskaping og sysselsetting. Vi har tilpasset nøkkeltallene til lokale forhold ved hjelp av Foretaksregisteret i Brønnøysund og Menons foretakspopulasjon.

Kryssløpsmatrisen som benyttes fra SSB gir oss ingen indikasjon om den geografiske fordelingen av handelen mellom bedrifter. Til dette må vi selv utvikle en modell. Vi bruker ulike typer informasjon vi har tilgjengelig på de enkelte kommuner til å estimere denne fordelingen.

En gitt kommunes «handel» med en annen kommune er altså bestemt av tre faktorer: nærhet mellom kommunene, størrelse på de handlende kommuner og størrelse på næringen i området rundt kommunen. Disse faktorer er vektet ulikt, basert på å oppnå samme «hastighet» av spredningen av ringvirkninger i landet. «Fasit» på denne hastigheten er utledet av Menons regionaløkonomiske modell, Noreg (se Bruvoll m.fl. 2013).

Del 4:

Vedlegg – historisk omsetning, verdiskaping og sysselsetting 2009-2019

Utvikling i reiselivsnæringens omsetning per bransje fra 2009 til 2019

(mill.NOK)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overnatting	17.1	15.7	14.1	17.4	16.2	11.4	14.0	15.8	24.2	13.9	14.0
Servering	0.2	1.0	3.0	1.9	0.8	0.0	0.0	2.0	2.5	3.2	4.0
Opplevelser	15.1	11.8	10.5	13.0	17.6	14.9	14.5	14.6	16.7	17.3	16.1
Formidling	2.1	1.1	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Transport	1.0	2.2	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Sum	35.4	31.9	29.2	33.2	35.7	27.3	29.5	33.4	44.4	35.4	35.0

Utvikling i reiselivsnæringens verdiskaping per bransje fra 2009 til 2019

(mill.NOK)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overnatting	-1.8	1.0	1.4	4.7	7.4	3.5	4.8	5.6	15.5	5.8	5.8
Servering	0.0	0.3	0.5	0.2	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	1.1	1.6
Opplevelser	12.6	9.2	7.9	10.2	14.0	11.2	10.8	10.9	12.2	13.6	12.4
Formidling	0.4	-0.3	-0.2	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Transport	0.5	1.8	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Sum	11.7	12.0	10.2	15.6	22.0	15.2	16.3	17.1	28.5	21.1	20.4

Utvikling i antall sysselsatte per bransje i reiselivsnæringen fra 2009 til 2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overnatting	21	22	19	19	23	23	28	31	23	26	27
Servering	3	7	18	7	7	0	0	4	7	10	9
Opplevelser	7	7	9	9	15	14	15	16	16	18	22
Formidling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Sum	41	46	56	45	55	47	53	61	56	64	68

